یۆتۆپیا و فۆبیای خۆپیشاندان لە” هەولێر” …1 … کامیار سابیر

ماوەی چەندین ساڵە، بەردەوام زۆرینەی رەهای سیاسییەکان، حیزبەکان، چالاکوانەکان و تەنانەت بەشێکی بەرچاو لەوانەی پێیان دەگوترێ “نوخبەی کوردیی”، دەڵێن، تا لە هەولێر خۆپیشاندان نەکرێ، لە شارەکان و ناوچەکانی سلێمانیی، کەرکوک و گەرمیان، خۆپیشاندان و ناڕەزایەتیی، دژی دەسەڵاتی میلیشیای کوردیی، هەرچەند بکرێت، هیچ ئاکامێکی نابێت. ئەمە ئەگەر دیوێکی راستییەکان و واقیعی سیاسیی کوردستانی عێراق بێت، دەیان دیوی شاراوە و پەنهانی تری هەیە. درۆی گەورە و دزیی گەورەی تێدا دەشاردرێنەوە و راستییەکان و واقیعەکان، ژێراوژوور دەکرێنەوە.

ئەم فۆبیای سیاسییە بەرامبەر خۆپیشاندانی خەڵکی هەولێر و بەرامبەر یۆتۆپیای راستبوونەوەی هەولێر لە دژی دەسەڵاتی سیاسیی، دەیان هۆکاری مێژوویی، سۆسیۆسیاسیی، جیۆسیاسیی، کولتووریی و ئابووریی هەیە. راستییەکەی ئەم باسە، لێکۆڵینەوە و توێژینەوەی قووڵی مێژوویی، کولتووریی، تیۆریی و مەیدانیی دەوێت و لێرەدا جێگەی نابێتەوە، بەڵام بە بەستنەوەی ئەم باسە بە درۆ گەورەکانی تاجیرە مونافیقەکانی یەکێتیی و هەلپەرستیی، جەبانیی و بێڕوئیایی گۆڕان و ئیسلامییەکانەوە، لە پەیوەند بە هەموو ئەوانەی جورئەت ناکەن یان نایانەوێ واقیعی سیاسیی کوردستان، وەکو خۆی رەنگڕێژ بکەن و تەشخیصی بکەن، بەچەند دێڕێک، باسی ئەم یۆتۆپیا و ئەم فۆبیایە دەکەین کە ناوی نراوە(خۆپیشاندان لە هەولێر).

ئەنترۆپۆڵۆجیست و جیۆگرافیست(نییڵ سمیث= Niel Smith) لەسەر سازوئامادەکردنی بابەتێکی سیاسیی وکولتووریی، لە ئاست نوێنەرایەتیی بەهاکان و سروشتە کۆمەڵایەتییەکان، یان ئەوەی ئەو پێی دەڵێ{ ئیکۆلۆجیای سیاسیی= ژینگەی سیاسیی= political ecology }، دەربڕین و چەمکی ” میتابۆڵیزم=Metabolism = نوێنەرایەتیی تەغذییە”، بە ئەم دیاردەیە، بەکاردەهێنێت. ئەو میتابۆڵیزمەی ئەو کاری لەسەر دەکات، باوەڕی وایە کە رەدەڵ و ب□د□□□ی مەسەلە سیاسییەکان، بەها سیاسییەکان و بەردەوامییە کۆمەڵایەتییەکان، دەکات. جەختیش لەوە دەکاتەوە کە چەمکە ئاڵمانییەکەی میتابۆڵیزم(Stoffwechsel) هەر بەردەوامیدان نییە بەو هێنان و بردنە سیاسیی و کولتوورییانەی کە بەردەوام دووبارە دەبنەوە و

هابیتەسی سیاسیی، مێژوویی و کولتوورییان وەرگرتووە. ئەو زیاتر دەڕوات و پێیوایە، ئاییندەی دوورمەودا و هەڵسەنگانی کورت مەودای رووداوە سیاسییەکان، دەبێت لە سروشتی لێکدانەوە و ئاڵوگۆڕە سۆسیۆسیاسییەکاندا، لە واقیعی سیاسیی و جیۆگرافیای سیاسییدا، بەهەند وەربگیردرێن(لە کتێبە- لە سروشتی شارەکانەوە In the Nature of Cities، لە خوارەوە، لینک و لاپەڕەی کتێبەکە دادەنێم).

ئێستا، هەمووان دەزانین کە ژینگەی سیاسیی، مێژوویی، کولتووریی و تەنانەت جیۆگرافیای شاری هەولێر، تایبەتمەندییەکی مێژوویی دوورودرێژی هەیە. لای کەم ئەوەی ئەدەبی کوردیی و رۆژهەڵاتناسەکان نووسیویانەتەوە، چەند سەد ساڵێک دەبێت، ئەم کولتوورە سیاسییە، درێژەی هەیە. شارەکە، کولتووری بیزنس، کولتووری تیجاڕەت و پرۆفێشناڵیزمی تورکمانە ئەفەندییەکانی بەسەردا زاڵ بووە. لە جوغزی نەریتی کوردەکانیشەوە، کولتووری عەشایەریی و پاراستنی دابونەریتە کۆمەڵایەتییەکانی بەسەردا زاڵ بووە. گەڕەکەکانی بەناوی عەشیرەتەکان و ناوچە جیۆگرافییەکانەوە ناونراون. وەلائی خۆیی، خوێنیی و ناوچەیی، لە بورغووە سەرەکییەکانی ئەم ستراکتەرە شاریەیە کە جومگە و لینکەکانی لەنێوان خانەکان و ئۆرگانیزمەکانیدا، توند توند، بەم میتابۆڵیزمە سیاسیی، کولتووریی و ناوچەییەوە بەستراوە.
حکومەتی بەعث(بەعس) لەسەردەمێکدا شاری هەولێری کرد بە پایتەخت، ویستی شکۆی سلێمانیی و کەرامەتی سیاسیی شاری سلێمانیی پێ بشکێنێت. ئەم جیاوازییە کولتوورییانەی نێوان هەولێر و سلێمانیی، نێوان هەولێر و کەرکوک، تەنانەت نێوان هەولێر و (کۆیە، چۆمان، رەواندوز، شەقڵاوە…تاد) ش، باکگراوندی مێژوویی، جیۆگرافیی و کولتووریی هەیە و بەعثییەکان و رژێمی سەدام حوسێنیش لە رێگەی ئۆرگانە ئەمنیی، موخابەراتیی و سیاسییەکانەوە، کاریان لەسەر دەکرد. زانکۆی سلێمانیی، لە سلێمانیی داخست و وەکو ئەتککردن(هەتککردن) بردی بۆ هەولێر، دوو پێچە(شوێنی موڵدانی مەڕوماڵات)ی مەجلیسی تەشریعیی و تەنفیذیی لێکردووە و ئەم پێچانە سەرەنجام بوون بە دیوەخانی پارلەمان و حکومەتی هەرێم. مورتەزیقە کوردەکانی لەسەرتاسەری کوردستانی عێراقەوە(بەکەرکوکیشەوە)، بە مودەڕەبیی و بە وەلائێکی سیاسیی باشەوە، بۆ هەولێر، رەوانە دەکرد.

دوای راپەڕینیش، لەگەڵ دەستپێکردنی شەڕی ناوخۆدا و بەتایبەتتریش، دوای ٣١ی ئاب و زەواجەکەی سەدام حوسێن و مەسعود بارزانیی، ئیتر ئەم میتابۆڵیزمە شارچییەتیی، حیزبایەتیی و ناوچەگەرییەی نێوان

هەولێر و سلێمانیی، بەئەنقەست و بەئەجێنداوە، تەختر دەکرایەوە. لە مەودای کورتەوە بۆ مەودای درێژ، کاری لەسەر دەکرا. پارە و ئیمکانییاتێکی زۆری تێدا خەرجکراو تا ئێستاش بەردەوامە. ئەوە راستە، لە زۆر شوێنی دونیا، بگرە تەواوی دەسەڵاتە سیاسییەکان(بەوانەی رۆژئاوایشەوە)، هەمیشە دەیانەوێ پایتەختەکانیان ئارامیی و سەقامگیریی پێوە دیار بێت، دەنگی ناڕەزایەتیی و پرۆتێستی، زۆر تێدا کەم ببێتەوە، جەماوەر، بە ئیشی رۆژانەوە، سەرقاڵ بکەن و رێگە ئەمنیی و قانونییەکان، سەخت و سەختتر بکەن.

هاوکات، سروشتی کولتووریی و سیاسیی شاری هەولێر، لە مێژە، دەقی بەم دۆخەی ئێستاوە، گرتووە. لەسەردەمی بەعثدا، بەشێکی بەرچاو لەوانەی خەریکی خۆپیشاندان بوون دژی رژێمی صەدام حوسێن، لە تەرحیلکراوکانی کەرکوک و لە خوێندکارانی ناوچەکانی سلێمانیی و شارۆچکەکانی تری هەولێر، بەتایبەتیی چۆمان، رەواندوز، سۆران، شەقڵاوە و ئاکرێ...تاد بوون. بەشێکی بەهۆی ئەوەوە بوو کە بەشێک لەو ناوچانەی هەولێر، تەرحیلکرابوون و کولتووری سیاسیی شارۆچکەکانی خۆیان، داینەمەی خۆپیشاندانەکانی ناو هەولێر بوون. تەنانەت کولتووری دینداریی شاری هەولێریش، جیاوازیی هەیە لەگەڵ شوێنەکانی تردا. ئەمە لەسەردەمی دەسەڵاتی پارتیی و ۳۱ی ئابەوە، بەتەواویی و بە ئەجێندای دوورمەوداوە کاری لەسەر کراوە. هەرچی مەلای مورتەزیقەو رانتخۆری ناوچەکانی تری کوردستانە، بە رانتیی نەوت، بە تەشویقی ئایدیۆلۆژیی(سەلەفیزم، سوننەگەریی و ئیخوانیزم) بە تەشویقی مەذهەبیی، طائیفیی و ئیغرائاتی ماددیی، زۆربەیانی جڵەو کردووە و بەپێی ئارەزوو و ئیشتیها سیاسیی، ئابووریی و ئایدیۆلۆژییەکانی، بە گوێری بەرژەوەندییە تیجاڕیی و بیزنسە سیاسییەکانی، لەکات و شوێنە پێویستدا، هەموویان وەکو جەڵەب، مۆبەڵایز دەکات. عاقیبەتیش ئەوەیە کە میتابۆڵیزمە سیاسیی، کولتووریی و عەسکەرییەکەی ئەم سەرکوتکارییەی لە شاری هەولێردا هەیە، شەرعییەتەکەی ئەو حوکمە مافیاییەی هەولێر، پشتڕاست دەکاتەوە.

هەروەها، هەرچی قەشمەری ئەکادیمیست هەیە، هەرچی نوخبەی نەفسنزمی چاوشەڕ هەیە، هەرچی شاعیری فشەکار، ئەثەتیکنووس(جواننووس) و ئەدیبی دەیاب هەیە، هەرچی حیزبی چەکل و مەکل هەیە، هەرچی ئینسانی ساقیط و خوێڕیی هەیە لە هەموو ناوچەکانی کوردستانی عێراقەوە، بە زەبری رانتی نەوت و بە زەبری کولتووریی و سیاسیی حەماقەتەکانی دەوڵەتی کوردیی و سەدوناسیۆنالیزمە (ناسیۆنالیزمی موزەیەف)

نەژادییە-کوردییەکەی پارتیی، هەموویانی وەکو مێگەل لە هەولێردا مەڵ داوە و ئالیکیان دەداتێ. ئەمانەش بەسەریەکەوە، میتابۆلیزمی ئەم سەرکوتکارییە دەستبەر دەکات و سەرەنجامیش خزمەتی پرۆژەی والییەکەی ئەردۆغان دەکەن. ئەم هەموو گاڵانە سیاسیی، ڕەشنبیر و نوخبانە، پێش ئەوەی بار بن بەسەر خەڵکی کوردستانەوە، بارن بەسەر خەڵکی هەولێر و شاری هەولێرەوە. بەردەوامیش، موئەسەسەی ئەصیلەی فاشیزمی کوردایەتیی، دەغدەغەی شارچییەتیی و ناوچەگەریی زیندوو دەکاتەوە، دژایەتیی سلێمانیی و کەرکوک، دژایەتیی ناوچەکانی دەرەوەی موستەعمەرەکەی ئەردۆغان دەکات و هەموو ئەم شتانەش بە قازانجی خۆی دەقۆزێتەوە. تەنانەت بەشێک لەو هەولێرییە دەناسکانەی کە لە فاشیزمی کوردایەتییەکەی پارتیی پێن و لەیان دەشێتەوە، جاروبار بە راستەوخۆ و بە ناڕاستەوخۆ، دەکەونە ناو گەمەکانی دەوڵەتی کوردیی و سیمبۆڵەی پایتەختەکەی فاشیزمی کوردایەتییەوە، سەرەنجامیش دەکەونە ناو شەڕی شارچییەتیی و ناوچەگەرییەوە کە پارتیی و پایتەختی فاشیزمی کوردایەتیی، موستەفیدی یەکەمن.

بەڵێ، چۆن صەدام حوسێن و بەعثییەکان، سوننەی ناوچەکانی تری عێراقیان دەبرد بۆ بەغداد و نیشتەجێیان دەکردن، عەرەبی فەڵەسطین، میسر، یەمەن و ئوردنییان تێدا ئیستیطان دەکرد و بەرژەوەندیان بە دروست دەکردن، بە ئەوەی هەمیشە، دژی شیعە ناڕازییەکانی بەغداد، پاسەوانیی لە دەسەڵاتەکەی بکەن؟ بە هەمانشێوەش، پارتیی، هەرچی نەکەر و جاشی سەردەمی بەعث هەیە، هەرچی کەنە مەلایی و کەنە جاش و کەنە جەیشی شەعبیی و کەنە شیوعیی و کەنە ئیسلامیی و کەنە دەعبا و تازە نوخبە و تازە ئەکادیمیست هەیە، لەشونەکانی تری کوردستانەوە (بەتایبەتیی لە ناوچەکانی سلێمانیی، گەرمیان و کەرکوکەوە)، بەتایبەتتریش لە تەکەهەکەشە عەشایەرییەکانی عەشیرەتی بارزان و ناوچەکانیانەوە، تا بەی کرابەت، لە هەولێری ئاخنیون و ئیستیطانی ئەو شارەی پێکردوون. دیارە لەسەردەمی گڵۆبالیزەیشن و تێکەڵبوونی شارەکان و تێکەڵاوبوونی شارستانییەتی شار و لادێکاندا، ئەمە زۆر ئاساییە کە دێمۆگرافیای شارەکان لەسەرتاسەری دونیادا دەگۆڕێن و بەردەوامیش ئەم گۆڕانانە روودەدەن. ئەوەی لەماوەی بیست ساڵی رابردوودا لە هەولێر روویداوە، نەک هەر نۆرمال نییە، بگرە خەراباتێکی سیاسیی، دێمۆگرافیی و کولتووریی گەورەیشی بەدوای خۆیدا هێناوە.

٣١ی ئاب، بەشێکی زۆری ئەو هەولێرییانەی وەدەرنا کە مێنتاڵیتیی سیاسیی و کولتوورییان لەگەڵ پارتییدا نەدەهاتەوە. بەشێک لەمانە

لە سلێمانیی و ناوچەکانی تر گیرسانەوە، بەشێکی تریشیان، بەرەو هەندەران ڕۆیشتن. سەرەنجام، بە هێنانی بەشێک لە بارزانییە ئەزبەنییەکان و ئەو عەشیرەتانەی وەلائیان بە موئەسەسەی خێل هەیە، بە هێنانی هەرچی خەڵکی گوێڕایەڵ و ئەزبەنیی ناوچەکانی ترە بۆ شاری هەولێر و بەدەرکردن و دەرپەڕاندنی ئەو هەولێرییانەی کە "ب[illegible]"یان بە پارتیی نە دەگوت، بێ با و بێ باران، هەر لە بەفر (لە هەولێر) کەم بووەوە. بێ کیتاب و بێ حیساب، بێ داتا و بێئامار، ئەوە ناعەدالەتییەکی گەورەیە بەرامبەر هەولێر دەکرێ و خەڵکی هەولێر بە جەبان دەچوێنن و ناوچەکانی تریش بە قارەمان! ئاخر لە سلێمانیی و گەرمیان، بەردەفەکە لەگەڵ مەقەڕەکانی پارتییدا، ئازایەتیی نییە، بەڵکو لەگەڵ جەبەروتی تاڵانچییەکانی یەکێتییدا ئازایەتییە. ڕاستییەکەی ئەو دۆخە د[illegible]ی هەولێر، چەند عەنتەرییاتیی و مافیایی پارتیی نیشان دەدات، ئەوەندەش خوێڕییەتیی دزەکانی یەکێتیی و جەبانیی گۆڕان و ئیسلامییەکانیش نیشان دەدات.

ئەوە وێڕای ئەوەی یەکێتیی، شەریکە دزی نەوتە لەگەڵ پارتییدا و بەرژەوەندیی ماددیی و دارایی باڵەکانی ناو یەکێتیی، بەرژەوەندییە میلیارد دۆلارەکانیان، لەسەرووی هەموو حیساباتێکەوە، ئەژمارد کراوە. بە گوێرەی داتاکانی عەلی حەمە صاڵح، جێگری سەرۆکی لێژنەی دارایی لە پارلەمانی هەرێم بێت، مانگانە بڕی ٥٠٠ میلیۆن دۆلار لە داهاتی نەوت، دیزە بەدەرخۆنە دەکرێ. ئەگەر ئەم دزییە نیوەیشی بەر یەکێتیی و باڵەکانی نەکەوێت، بەشێکی زۆر لەم پارەیە بە شەریکە دزەکانی یەکێتیی دەڕوات کە نەوتێکی زۆر لە ناوچەکانی یەکێتییەوە بە قاچاغ و بە ڕەسمیی، تاڵان دەکرێت.

بەو هۆکارانەی سەرەوە و بە دەیان هۆکاری تری سیاسیی و کولتووریی، شاری هەولێر، ڕاناپەڕێت، خۆپیشاندان ناکات، دەسەڵات بەوپەڕی هەڵسوکەوتی مافیاییەوە سەرکوتی دەکات، هەزاران عەصابە و بەڵتەچیی شارەکانی تری تێدا بەسیج کردووە و بە موچەی ڕەیعیی و پارە بەخشینەوە، وەکو پاسەوانی خاوەن وەلائی عوظما، دەی کردوون و پاسەوانیی بەرژەوەندییە سیاسیی و ئابوورییەکانی خۆی لە هەولێردا، بەمانە دەکات. ئێستا، خەڵکی سەرجەم کوردستانی عێراق (بە هەولێریشەوە)، لەبەردەم ئەم واقیعە تاڵە سیاسییەدان کە هیچ هێزێکی سیاسیی، توانای مۆبەڵایزکردنی ناڕەزایەتییەکانی خەڵکی هەولێری نییە، بەڵام ئایا دەکرێت، سەرجەم خەڵکی کوردستان، بەتایبەتییش سلێمانیی، گەرمیان و کەرکوک و ناوچەکانیان، ئەم هەموو باجە قورسە سیاسیی و ئابوورییە، بە دەیان ساڵی تر و بگرێ

بۆ صەدان ساڵى تر بدەن؟ بە دڵنيا ييشەوە، شارى هەولێريش، ل□ بەرامبەردا، باجى شەريكە دزەكانى يەكێتيى و جەبانيى و بێڕوئيايى، گۆڕان و ئەو هێزانەى تر دەدەنەوە كە جاروبار بۆڵەبۆڵ دەكەن.

راستييەكى تريش هەيە كە من ئەگەر بە رەچەڵەك هەولێريى بوومايە، ئەوە دەبووايە بە تۆلێرانسێكى كولتووريى گەورەوە باسى بكەم. دەبێ دڵم ناسك نەبێت و بە قسەى هەند□ خ□□□كى ناڕازيى شاروشارۆچكەكانى كوردستان، لەسەر بێدەنگيى و دەستەوەستانى هەولێر، دڵم نەڕەنجێ و پارتيى و موئەسەسەى فاشيلى كوردا يەتيى، موئەسەسەى تاڵانچييەكانى دەوڵەتى كورديى، سەرمايەگوزاريى سياسيى و كولتووريى لەسەر نەكەن. بەشێك لەو هەولێرييانەى كە لە پارتيى و دەسەڵاتەكەى پڕ بوونە، هيچ سيمبوڵ و كاريزمايەك شك نا بەن، پەناى بۆ بەرن و نزاى لا بكەن، جگە لەوەهمى شاعيرێكى راديكاڵى پاننەتەوەيى pan-nationalism ، پاننەژاديى و موهەڕيجى كوردا يەتيى وەكو “پەشێو” نەبێت. ئەوە لەكاتێكدا يە، ئەم شاعيرە جگە لە كۆمەڵێ ريتۆرێكى عموميات و قسەى شەعبيى، هەرگيز ، سنوور و تخوبەكانى موئەسەسەى بارزانيى(نە باپير، نە باوک، نە كوڕ و كوڕەزاكانى) نەبەزاندووە.

لە كاتێكدا، بەئاشكرا و بەوپەڕى حەماسەتى شاعيرييەوە، ئەنتى جەلاليبوون و ئەنتى نەوشيروانيبوونەكەى بە دەيان جۆر تەغريد كردووە و راستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ، خزمەتى بە وەهمى پرۆژەى دەوڵەتى كورديى و مافياكانى كوردا يەتيى، كردووە. لەبارى ئاريستۆكراتييەتى فيكريى و سياسييەوە، بەڕاستيى خەجاڵەتييە، شاعيرێك بكەم بە قدوەى شارەكەم، لەكاتێكدا، شيعر جگە لە قسەى قۆڕ و حەماسيى، جگە لە خۆخاڵييكردنەوەى باووبژ، بەدەردى هۆزەكانى ئەريتێريا، صۆماڵ و ئەفغانستانيش ناخوات. سەرەنجام، ئەگەر بە زەڕەبين بەدواى نوخبە و مونەوەرەكانى كوردا يەتييدا بگەڕێى، ئەوە پەشێو، يەكێك لە چالاكترين و پڕتێكسترين(شيعر) كەسەكانى ئەم مانيفێستە سياسيى و ئابوورييە چەتەگەرييە كە ئێستا، دزە گەورەكانى ماڵى بارزانيى، ماڵى تاڵەبانيى، ماڵى ئيبراهيم ئەحمەد و ناوەندى بڕيارەكەى(يەكێتيى=پارتيى)، بە صەدان ميليارد دۆلاريان لەژێر ساباتى فاشيزمى كوردا يەتيى و حەماقەتى ناسيۆناليزمى كورديى و خورافاتەكانى دەوڵەتى كورديدا، بۆ ئەبەد، لە نەوەكانى ئێستا و ئايندەى كوردستان، دزيوە و بەردەواميش.

لێرەدا كە ناوى “پەشێو” هێنراوە، رەخنە لە كەسا يەتيى و ناوەڕۆكى ئينسانييبوونى ئەو نييە، كەسێكى تا بڵێى كۆمەڵايەتيى و شەعبييە و

جەماوەرێکی زۆر زۆری هەیە. لێرەدا کە وەکو میتافۆرێک بەکارهێنراوە، خەڵکێکی زۆر لەم پیاوەدا، کاریزمایی، خاوەنیی و جەرائەتی تێدا دەبیننەوە. لەکاتێکدا هەموو گلەییەکانی ئەم شاعیرە لە خوزیعبەلاتەکانی دەوڵەتی کوردیی و مانیفێستەکەی(کوردایەتیی) ئەوەیە کە رادیکاڵ نیین، لە بەرامبەر عەرەب وعێراقدا توند نیین، ماڵی والیی بەڕاستیان نییە و جدیی نیین لەسەر پرۆژەی هەرێمی سوننیی(خەلانەچکەی کوردیی) ، لە گەڵ کۆمەڵێ وردە گلەیی فۆرماڵیی و شیعریی و…تاد. سەرەنجامیش ئەم میتافۆرە کاریزمایەی کە هەندێک لە هەولێرییە ئەنتی پارتییەکانیش پێی موعجیبن، بە راستەوخۆ و بەناڕاستەوخۆ، دەڕژێتەوە ناو پرۆژەی ئیستیحماری کوردایەتیی.

دەردێکی تری هەولێرییەکان، نەبوونی شەخسییەتێکی سیاسیی ئۆپۆزیسیۆنە(ئەمە بۆ سلێمانییش، تا رادەیەک راستە). سەردەمانێک کەسرەتیان هەبوو، بەڵام ئێستا ئەم بیزنسمانە میلیاردێرە، هەڵەی وا ناکات دژایەتیی داگیرکاریی ٣١ ی ئاب و برسییکردنی خەڵکی کوردستان و ئەوهامەکانی بارزانیی بکات، چونکە کۆمپانیاکانی، بیزنسەکانی، ئەقوام و ئەعوانەکانی زەرەرمەند دەبن. سەردەمانێک غروری سیاسیی و عەسکەریی ئەم پیاوە لە هەولێردا، لە لووتکەدا بوو. بە زمانی شەعبیی، مەثەلی ئەعلا(مثل الاعلى) بوو. ئێستا بە وەفدێکی هاوبەش دەیبەن بۆ بەغداد و تاوێک گۆرانیی” مافی چارەی خۆنووسین”ی پێدەڵێن و تاوێکی تر حەیرانی توانەوەی بەستەڵەکی نێوان بەغداد و هەولێری پێدەڵێنەوە. دەردی هەرە گەورەی کۆمەڵناسیی سیاسیی شاری هەولێر، نەبوونی ئاگایی جەماعییە(ئاگایی کۆلێکتیڤ- collective consciousness). ئەم ئاگاییە سیاسییە پەیوەندیی بەوەوە هەیە، لەجوغزی مێژووییەوە، شاری کەسابەت و دەست بەکاوگرتنەوە بووە، لە بەرامبەردا کە سلێمانیی زرت و خورتە، پەیوەندیی بەوەوە هەیە کە کۆمەڵێ بنەماڵە دروستیان کردووە و ئێستاش، چەمکی” خەڵکی شارەکە” برەوی هەیە. هاوکات، بە تەمەنی لەسەروو ٢٠٠ ساڵەوە، بەهۆی نزیکیی لەسنوورەوە، بەهۆی کاسبیی قاچاغ و قاچاغچییەتییەوە، ئابووریی سلێمانیی و ئابووریی هەولێر، تیجاڕەت لەم دوو شارەدا، زۆر جیاوازییان هەبووە و هەیە.

ئەوە سەیربکەن، لەسەر ئەتککردنی پێشمەرگەیەک لە بنەساوە لەلایەن عەصابەکانی دەوڵەتی مورتەزیقەی کوردییەوە، ئەو هەموو داهێنەرەی هەولێر(بەهەزاران) ئەو هەموو تەوەتەشقەڵەیەی ناوی خۆیان ناوە شاعیر و ماعیر، ئەو هەموو نووسەرە رانتخۆر و ئەدیبە راپۆرتنووس و ژۆرنالیستە جاسوسانە بکەن، تەنانەت ئەوانەی هەندەرانیش، بەشێک

لەوانەی کە رەخنە بە زمانی گوڵ دەگرن و عەطری شەنێڵ chanel ی لێدەدەن، بە حوکمی ئەوەی لینکی تیجاڕیی و بەرژەوەندییان بە شاری هەولێرەوە هەیە، نایانەوێ قائیدی کوردایەتیی و حیزبەکەی، نیگەران بکەن و بەرژەوەندییەکانیان بخەنە مەترسییەوە. سەرەنجام دێن، بە زمانێکی پڕ لە لوغز، بە زمانێکی شاراوە و داپۆشراو، منگەمنگێکی گشتیی دەکەن و هەر زووش دەچنەوە سەر مەعدەنە ئەصڵییەکەی خۆیان.

بەو داتاو ئامارە مێژوویی و کولتوورییانەی ل□ بەردەستدان، بەو تەجرب□ سیاسییانەی رابردوو، نە یەکێتیی سەرمایەگوزارییەکانی خۆی لە هەولێر و لەگەڵ ماڵی والییەکەی تورکیادا دەخاتە مەترسییەوە، نە گۆڕان دەیەوێ هیچ جۆرە موجازەفەیەکی سیاسیی بکات، نە ئیسلامییەکانیش خەیاڵاتی دینیی و دونیاییان بەلای خۆپیشاندان لەهەولێردا دەڕوات و سەرەنجامیش نە چەپ و مارکسییەکانیش، توانای جوڵاندنی شەقامیان هەیە. ئەی دەبێ چیی بکرێ؟ بە چەمکی سۆسیۆسیاسیی، هەولێر لەماوەی دوو صەد ساڵی رابردووی خۆیدا، ئینتێگرەیشنی سیاسیی، کولتووریی و ئێستا، ئابوورییشی هاتووەتە سەر، لەگەڵ ناوچەکانی تری کوردستاندا بەتەواویی نەکردووە. ئایا دەبێ بێدەنگیی ئەم شارە و بێدەنگیی و هەلپەرستیی حیزبە میوان و دەستبەسەرەکانی ئەم شارە(جگە لە پارتیی و عەنتەریایت□کانی)، باجەکەی هەموو خەڵکی کوردستان، بیدەنەوە. ئایا چارەسەری جدیی و واقیعیی، هەر بوونی نییە؟ ئایا ناتوانرێ سلێمانیی، کەرکوک و گەرمیان بکرێن بە مەشخەڵی سەرەتای ئازادبوونی هەولێر و شکاندنی ئەم هەموو طەوقە سیاسیی و کولتوورییە؟ ئایا ئەم وەهمە سیاسییەی حکومەتی چەتەکانی کوردایەتیی(حکومەتی هەرێم)، پشتیرە گەورەکەی ناونراوە ئەنجومەنی نیشتمانیی هەرێمی کوردستان، هیچ جیاوازییەکی لەگەڵ مەجیلسە تەشریعیی و تەنفیذییەکەی سەردەمی بەعثدا هەیە؟ ئایا ما□□□کردنی ناوچەکانی تری کوردستانی عێراق، لەگەڵ دەوڵەتی عێراق و دوور لە هەژمونی والییەکەی ئەردۆغان، ئیمکانی نییە؟ ئایا تا کەی خەڵکی شاری هەولێر و زۆربەی ناوچەکانی تری کوردستان، بۆ چەند دەیەی تر چاوەڕوانی یۆتۆپیای خۆپیشاندان لە هەولێر بن؟ و سەرەنجامیش ئەم چەتەگەریی و قەرصەنە ئابوورییە لەسەری سەرەوە، درێژ بکێشێت؟ ئەم پرسیار وئارگیومێنتانە، ل□ بەشی دووەمی ئەم وتارەدا، بەدوای سەرە داوەکانیدا دەگەڕێم.

[لاپەڕە ١٥ و ١٦ لەم کتێبەدا]:

https://urbanforensics.files.wordpress.com/2012/09/inthenature

ofcities.pdf

. . ..